

Exersezi!®

10

minute pe zi

**Părți de vorbire
și de propoziție**

• clasele a III-a și a IV-a •

ȚINE MINTE!

Cuvântul este elementul de bază al comunicării. Toate cuvintele au o formă, dată de sunete așezate într-o anumită ordine și literele corespunzătoare acestora, și un înțeles.

Găsește sinonime potrivite pentru cuvintele de mai jos:

chip _____	piatră _____
glas <u>voce</u> _____	simbol _____
întuneric _____	a oferi _____
a cerceta _____	a striga _____
mâncăcios _____	omăt _____
a spune _____	căciulă _____
a călători _____	copac _____

Desparte în silabe următoarele cuvinte:

caisă <u>ca-i-să</u> _____	ciocârlie _____
imediat _____	cimpanzeu _____
construit _____	portofel _____
exemplu _____	calculator _____
dezghețat _____	conștiincios _____

Grupează cuvintele de mai jos în tabel. Apoi, completează-l cu alte cuvinte potrivite:

borcan, caiet, câine, plânge, pisică, pui, oală, cântă, aleargă, laptop, cuier, țipă, iepure, dansează, găină, fetiță, vorbește

Obiecte	Ființe	Acțiuni
caiet		

Taie cu o linie forma incorectă a cuvintelor:

cioară / ~~ceară~~

findcă / fiincă

ceaun / ciaun

ungheră / unghieră

a vedea / a vedea

tejghea / tejghia

bunbac / bumbac

timbru / tinbru

inpus / impus

trebe / trebuie

abia / abea

să aibe / să aibă

compas / conpas

ideie / idee

alee / aleie

creiez / creez

piatră / peatră

ghecitoare / ghicitoare

Scrie câte două cuvinte din două, trei și patru silabe.

2 silabe	3 silabe	4 silabe

Subliniază cuvintele care sunt despărțite corect în silabe:

măr-ți-șor

ca-len-dar

ma-scă

broa-scă

gal-ben

mo-nstru

pal-me

ci-rc

po-lo-nic car-te

și-re-tu-ri

a-ro-mă

ca-șca-val

Construiește cuvinte cu următoarele silabe:

gean, te, vi, tă, zor, și, let, nă, ma, poar, floa, tă, let, ca, bi, pac, re.

Completează cu antonimele potrivite:

leneș silitor

noapte _____

fericit _____

gros _____

certăreț _____

a pleca _____

vorbăreț _____

a apărea _____

închis _____

negru _____

curajos _____

blond _____

slab _____

băiat _____

frumos _____

stânga _____

dulce _____

a râde _____

moale _____

cinstit _____

Stabilește dacă următoarele cuvinte au sinonimele potrivite, marcând cu A (adevărat) sau cu F (fals):

- ☐ iarbă = pai
- ☐ petală = frunză
- ☐ sticlă = capac
- ☐ geam = fereastră
- ☐ bătrân = vârstnic
- ☐ simplu = ușor
- ☐ mâncare = hrană
- ☐ ață = lanț
- ☐ cântec = melodie

- ☐ avion = elicopter
- ☐ bolnav = răcit
- ☐ distracție = plictiseală
- ☐ gălăgie = zarvă
- ☐ agreabil = urât
- ☐ parfum = mireasmă
- ☐ papuci = pantofi
- ☐ fotografie = poză
- ☐ tricou = bluză

Citește propozițiile de mai jos, apoi subliniază omonimele:

- a. Am văzut pe lac o broască.
- b. Am băgat cheia în broasca ușii.
- c. O să crap piatra aia în două!
- d. Tatăl meu a prins un crap.
- e. Am fost la bancă să scot bani.
- f. Bunicii mei s-au așezat pe o bancă.

Scrie câte două propoziții cu fiecare dintre următoarele omonime:

elan, lac, lamă, roșie.

ȚINE MINTE!

Substantivul este partea de vorbire care denumește ființe, lucruri sau fenomene ale naturii. Substantivele care denumesc ființe, lucruri și fenomene ale naturii de același fel se numesc substantive comune și se scriu cu literă mică. Substantivele proprii sunt cele care denumesc anumite ființe, lucruri sau fenomene ale naturii, pentru a le deosebi de altele de același fel. Acestea se scriu întotdeauna cu literă mare, indiferent de locul lor în propoziție.

Subliniază substantivele din textul de mai jos:

„(...) Care într-o vizuină
Petrecea ca în grădină,
De-a lor soartă mulțumiți.
Pasărea cea albă-ndată
Către dâșii se arată,
Zice: «Puilor iubiți!

Soarta voastră e de milă:
Spuneți cum pe voi în silă
Aici vulpea v-a adus?»
Corbuleții în mirare
Răspund iute, râzând tare:
«Noi de voie ne-am supus.»”

(*Lebăda și puii corbului*, de Grigore Alexandrescu)

Subliniază cu o linie substantivele care denumesc obiecte și cu două linii pe cele care denumesc trăsături:

pahar

hartă

pix

telecomandă

pernă

mapă

frumusețe

blândețe

tinerețe

ghiveci

amabilitate

agrafă

elegantă

scaun

lingură

Subliniază substantivele din textul de mai jos:

Cu crengile ude și fără veșmânt
 Salcâmi la poartă se-ndoaie.
 Pe stradă se plimbă iernaticul vânt
 Și fluieră-n tactul aceluiași cânt
 Și plânge cu lacrimi de ploaie.

În casă tac toate. Un singur covor
 Atacă, pe nas, uvertura.
 Și cărțile toate-l urmează în cor,
 Începe să cânte întregul decor, —
 Ceasornicul bate măsura.

Și-acuma-i un cântec adânc, ne-ntreput:
 Dulapul cu-o aripă frântă,
 Și patul, și soba, și scaunul rupt,
 Și vechile cadre cu flori dedesubt
 Se uită la mine și cântă.

(*Fantezie de toamnă*, de George Topîrceanu)

Completează tabelul de mai jos cu substantive care denumesc ființe, lucruri și fenomene ale naturii:

Ființe	Lucruri	Fenomene

Completează propozițiile cu substantivele potrivite:

- Eu aprind aragazul cu _____
- Mama bea apă cu un _____
- Afară se aude o _____
- Frații mei au venit de la _____
- Copiii vor să meargă în _____
- Tata ne-a făcut un _____

Subliniază cu o linie substantivele comune din textul de mai jos și cu două linii substantivele proprii:

„Fiul craiului, văzându-se prins în clește și fără nici o putere, îi jură credință și supunere întru toate, lăsându-se în știrea lui Dumnezeu, cum a vrea el să facă. Atunci Spânul pune mâna pe cartea, pe banii și pe armele fiului de crai și le ia la sine; apoi îl scoate din fântână și-i dă paloșul să-l sărute, ca semn de pecetluire a jurământului, zicând:

— De-acum înainte să știi că te cheamă Harap-Alb; ăsta ți-i numele, și altul nu.

(Povestea lui Harap-Alb, de Ion Creangă)

Transformă substantivele proprii în substantive comune, după model:

Paris parizian

Argentina _____

Oradea orădean

Franța _____

Spania _____

Londra _____

China _____

București _____

Anglia _____

Iași _____

Scrie în tabel opt substantive comune și opt substantive proprii:

Substantive comune	Substantive proprii

Completează propozițiile de mai jos cu substantive comune sau proprii:

- Părinții mei și-au făcut cont de _____.
- Vara aceasta vom merge la _____
împreună cu _____.
- Vecinii noștri și-au cumpărat o _____ imensă.
- Colegii mei iau lecții de _____.
- Când am fost în _____ am vizitat orașul _____.
- Îmi place foarte mult _____ roșu.
- Pe pisicile mele le cheamă _____ și _____.
- Colega mea s-a dus la _____.
- Orașul în care vreau să locuiesc se numește _____.